

2014/10
říjen

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně
(elektronické vydání)

POUTNÍK

Obsah čísla 10/2014

Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Nejen klášter kytice aneb pravda zvítězí, ale...	3
Blahopřání	5
Norbert F. Čapek: Užitek samoty a útěk z ní	6
Ing. Petr Pavlík: Až tu nikdo nebude	13
Ing. Petr Pavlík: Jak na to	13
Ing. Petr Pavlík: Miláček strašlivé bohyně	14
Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Bděme!	17
Norbert F. Čapek: Probuď se ty, kdo spíš!	21

Foto na titulní straně: Slunečnice – J. Plotěná
Foto U pomníku T.G. Masaryka: J. Plotěná
Foto Slunečnice: P. Sedlák

NEJEN KLÁST KYTICE aneb PRAVDA ZVÍTĚZÍ, ALE ...

dá to „fušku“ – také tato slova zazněla u pomníku Tomáše Garrigue Masaryka 14. září v projevu doc. Miloše Dokulila, autora knih a článků o Masarykově víře a odkazu. Bylo řečeno mnoho podstatného a to nejen jako vzpomínka na prvního našeho prezidenta, ale také jako inspirace pro nás současné a přítomné. Kdo u pomníku dobře naslouchal, mohl se seznámit i s texty dvou dopisů Dr. Edvarda Beneše varujících před fašismem a válkou; i jen povšechně informovaný o historii si mohl povšimnout, že Benešovy předpovědi budoucích událostí se přesně splnily.

U pomníku T.G. Masaryka 14. září

Tradiční zářijová vzpomínka úmrtí TGM znamená významnou událost zpravidla jen pro určitou vrstvu brněnské inteligence – pamětníky, bývalé protifašistické bojovníky, příslušníky Sokola, znalce díla TGM, členy některých církví a také unitáře, z nichž už jen

málokterí si pamatují „to smutné ráno 14. září...“ Tradičně je připomínána malá účast mladých lidí – a přece... objevují se nové tváře. Je to vzácné, poněvadž ten, který události První republiky nezažil, dílo Masarykovo nečetl, ve škole ani v rodině onu atmosféru nadšení ze samostatného státu neměl možnost „nasát“, takový mladý člověk je svými zájmy a ideály zcela jinde. To, že etické zásady a ideály První republiky začínají přece jenom být jaksi zajímavé, je jednak důsledek určité bezradnosti a problémů naší každodennosti, jednak náznak nadějného „svítání na časy“, totiž snad, doufejme, na lepší časy.

Na závěr vzpomínkového shromáždění jsme byli pozváni k pomníku TGM opět 28. října. Také v naší Obci si toto významné výročí připomeneme (viz program).

Z dalšího nás může zaujmout také divadlo 31.10. (od 17 hod.) s příhodným názvem „TRINÁCTÁ KOMNATA“ aneb každý máme nějakého kostlivce ve skříni. Hru nám předvedou členové souboru Uni – Dramo, kteří k nám přijedou z Prahy. Každý si dle svého zpracoval námět Jany Dolečalové. Režijního dohledu se ujal Jiří Štětina. Při zkoušení této hry se hodně nasmáli a pobavili, tak věříme, že totéž postihne i nás.

A co můžeme očekávat v tomto čísle Poutníka?

Je částečně věnováno duchovní cestě a samotě – samotě, která však není prázdná, ale bdělá a užitečná pro naše putování k Pravdě, putování a hledání, hledání a nacházení. Zřejmě si povšimneme zenových textů Petra Pavlíka, br. Pavel Sedlák je zvolil se znalostí tohoto nenápadně krásného a nevtíravě pravdivého díla. Se svolením autora tak můžeme tyto drobné, leč k Podstatnému směřující perly číst nejen v elektronické podobě. Následuje připomínka pokladu bdělosti a článků téměř „výroční“ – (z r. 1934) Dr. N.F. Čapka na totéž téma, s myšlenkami stále patrnými a živě současnými.

Správné myšlení, rozhodování a přičiňování nám všem přeje

Jarmila Plotěná

BLAHOPŘÁNÍ

všem členům i přátelům Brněnské obce unitářů, kteří se
narodili v říjnu

VŠE NEJLEPŠÍ!

- 1.10.** Iva Bordovská
- 2.10.** Ing. Ivan Sommer
Zbyněk Staňa
- 14.10.** Otakar Dušánek
- 16.10.** Jarmila Synková
- 23.10.** Ing. Pavel Sedlák

UŽITEK SAMOTY A ÚTĚK Z NÍ

Rozdíl mezi samotou a společností připomíná v určitém směru rozdíl mezi východními a západními zeměmi. Na dálném východě je poměrně více lidí, kteří hledají samotu. A u nás na západě je více těch, kteří zase hledají lidi, společnost a zábavu.

Ve všech nás se někdy objeví touha: ode všeho pryč! Být sám a sám! – A jindy zase chceme s něčím, nebo s někým splynout. Chceme být jen částí něčeho, či někoho.

Vím o člověku, který se skrýval před společností, nic si tak nepřál, než aby ho nikdo neviděl, neoslovil, nepoznal, a aby se jeho jméno nikde neobjevilo. Vyhýbal se vlastnímu bratrovi, vystavěl si dům o samotě, v oblecích úzkostlivě dbal, aby neměl něco odlišného, čím by byl jen trochu nápadným.

Dobře víte, kolik je lidí na opačné straně. Pořád by se chtěli ukazovat, stále se s někým zdravit, v každém spolku mít nějakou funkci, a aby při každé příležitosti byl slyšen jejich hlas. Strojí se, aby upoutali na sebe pozornost co nejvíce lidí. K nim patřila také žena, která se nedávno ptala v obchodě, bude-li dostávat ještě lak na nehty; ale jiní mysleli jen na potřebné věci.

1. Nejprve tedy něco o samotě

Samotě můžeme rozumět v několikerém smyslu. Buď tak, že jsme v nějakém prostoru sami, že žádný jiný člověk není na blízku, nebo že se cítíme osamoceni prostřed davů a mezi mnohými lidmi.

Člověk může někde sedět sám, daleko od lidí, a přece býti zahrán do myšlenek a konání, ba i neklidu mnohých lidí. A může státi někde na rohu ulice, kde proudí kolem sta lidí, a přece býti sám a zůstat jen tichým pozorovatelem.

Bylo řečeno, že filosof, který obsáhl v myšlenkách celý svět a celý vesmír, vejde se v samotě do nejmenšího koutku. A bylo také řečeno, jak malé je lidské srdce, a přece je někdy nemůže uspokojit ani celý svět.

Někdo ani nedovede jinak mysliti než v množném čísle. Vždy o sobě myslí jen v souvislosti s někým jiným, a jiný nedovede takřka mysliti než sám o sobě. Jaké to kontrasty, jaké to různosti mezi lidmi a jejich duševními stavy!

Někdo cestuje, jen aby se sešel s mnohými lidmi, aby k titulům, které má, ještě některé si přidal a tak šířil kolem sebe gloriolu na všechny strany. Touží po tom, aby vychutnával podkuřování všelijakých pochval a lichotek.

A ještě jiní – možná, že těch je hodně méně – cestují, aby se ztratili mezi lidmi, aby odložili vše, podle čeho je lidé doma cení, aby se stali třeba nejmenšími z těch, které potkávají.

2. Jaký užitek může přinést samota.

Může změnit naši *náladu*. Každé okolí a každá společnost vykonává určité vlivy na naše nálady. Změnou okolí a zvláště tak velkou změnou, že se uchýlíme do samoty, můžeme si napravit náladu.

Emerson řekl: Člověk může změnit náladu i tím, že obleče nový oblek, vezme nový klobouk, novou košili, novou vázanku. A slavný psycholog William James řekl, že není možno naladit tvář na úsměv, aby člověk při tom poněkud nezlepšil svoji náladu.

Dalším užitek samoty je *zotavení*. Člověk může se unavit lidmi. I hodnými a příjemnými a milými lidmi možno se unavit a dostavuje se potřeba jít do samoty. – Jsou však některé společnosti, které více unavují než jiné, a je-li člověk nucen z té či oné příčiny dlouho se zdržovat v takové unavující společnosti, jak vítána a osvědčující je potom samota!

Netroufám si vypočítávat všechno, čím může být samota člověku užitečná. Může sloužit k *sebepoznání*. Člověk se musí ode všeho a ode všech odpoutat, aby viděl sebe, kým je a jaký je, nehledě k poměrům, pozornostem a výhodám, které mu dává společnost.

Při takovém sebepoznání člověk někdy objeví, že je o mnoho chudší a nepatrnější, než za jakého se považoval ve společnosti. – Ale může se také státi, že shledá, že je bohatším a větším, než kým se měl ve společnosti, která jej snižovala a znehodnocovala.

Jiný užitek může být v tom, že samota více *osamostatní*. A je velmi potřebné, aby si člověk byl sama sebe vědom na rozdíl ode

všeho a všech, aby uměl stát na svých nohách a nezakolísal ani tenkrát, kdyby byl ode všech opuštěn.

A opět jiným užitkem může být *posílení sebedůvěry*. Každý z nás existuje jako vesmírná jednotka. A v tomto smyslu možno říci, že každým z nás trvá dokonalý vesmír. Nejkrásnější a nejdokonalější stroj může ztratit cenu, chybí-li v něm jediný nepatrný šroubek. A kdyby kdokoli z nás nebyl více, než nejnepatrnějším šroubkem na vesmírném orloji, není-li na svém místě, něco vážně, něco chybí, něco není v pořádku.

A je-li člověk vesmírnou jednotkou, a je-li potřebným ve vesmírném orloji, jak by nebyl potřebným v malé jednotce i celku, např. v malém národě! Jsi-li dobrým Čechem, uvědom si své místo!

V utišení samoty je tajemství *síly*. Zkušený psychiatr A. Hartfield napsal: Slabost vzniká z plýtvání silou. A toto plýtvání bývá způsobeno neklidnou myslí. Síla přichází z utišení. Tajemství síly je v tom, abychom se naučili uklidňovat sebe, zvláště při velkých úkolech.

Kdož jsou obeznámeni s evangeliem Ježíšovým, vědí velmi dobře, že Ježíš se připravoval na každý velký úkol v samotě. (Mat. 14,23.)

Lagarde napsal: Nikdo, kdo má jiné učiti, nemůže žít jinak než v osamělosti. – K tomu bych dodal, že nemůže nic velkého vytvořit, kdo se nevnoří s velkou láskou do duše lidu, aby vycítil tep jeho srdce a pak vyjádřil jeho nejvnitřnější tužby a potřeby.

Užitek samoty jeví se zvláště při velkých bouřích. Slýchali jste, jak moře může býti rozbouřeno. Zažil jsem, jak ohromné vlny se převalovaly přes palubu velikého zaoceánského parníku. Avšak i při největší bouři na povrchu moře v hlubinách jeho je klid. A kdyby tam nebyl klid, žádný parník by tudy nemohl plout, protože každý by byl stržen do hlubiny.

Podobně i v dobách nejpohnutějších najdou se vždy lidé, kteří zůstávají klidní, a kdyby těch nebylo, bylo by na světě hůře! Je však potřebí, aby jich bylo více. A dosti! A proto se snažím povzbuzovat, aby každý z nás víc a více navykal samotě, která uklidňuje, sílí a činí lidi schopnými šířiti kolem sebe klid.

Netoliko jedinec bere užitek ze samoty a osamocení, ale často velký počet jedinců ano i celé národy.

Mluvil jsem o samotě v obvyklém slova smyslu. Je však samota, kterou bych nazval samotou posvátnou. Úplně sám, absolutně sám, člověk nikdy nemůže být. Kdo se však oddá „posvátné“ samotě, a čím více je samotěn, tím krásnější a hojnější má příležitost, aby se přiblížil k Tomu, jímž živi jsme, hýbeme se a trváme, k největšímu Tajemství vesmíru, ke Zdroji všeho bytí, veškeré síly, moudrosti a lásky.

Právě vědomí, že o samotě nejsem sám, ale že při mně je Ten, jehož smím nazývat Otcem. Ten, který vládne všemi světy, který je nám blíže než dech a tlukot srdce: právě toto vědomí bylo a je si-lou i vítězstvím všech velkých duchů.

Kdo toto ví, pochopí, proč Hus ve své samotě sám a sám, kdy všechno bylo proti němu, a všichni jej opustili, a jeho věrní přátelé byli bezmocní, neklesl na mysli, ale přece po devítiměsíčním utrpení měl odvalu a sílu postavit se před forum tehdejších mocných světa a vydat svědectví pravdě.

Nejchudší je člověk, který nemá ve své samotě oč se opřít. Byť byl boháčem, o své zlato se opřít nemůže. A byť byl třeba králem, o svůj trůn se také nemůže opřít.

Tady a právě tady se musí ukázat, jaké je náboženství člověka. Ne v kostele, ne mezi lidmi, ale když je úplně sám: z jakých zdrojů čerpá jeho duše?

Jen o samotě můžeme zaslechnout tajemnou hudbu sfér. Jen o samotě zaznívají v duši tóny z onoho světa. Máme-li duši otevřenou, smysly zbystřeny a pokorně jsme připraveni slyšet hlas, jediný hlas mezi miliony!

3. Proč útěk ze samoty, když je tak užitečná?

Jako je potřebné, aby se člověk občas oddal úplně samotě, je nutné, aby z ní také vycházel. V samotě člověk přichází k sobě, ale v jiném smyslu než ve společnosti. Ve společnosti také nacházíme sebe, když se mimoděk srovnáváme s jinými lidmi. Uvědomujeme si, co s nimi máme společného, a co nás od nich dělí. Ale člověk nemůže beze škody sám sebou příliš se zabývat. Ani ve společnosti, ani o samotě.

Emerson napsal: Člověk musí být oděn ve společnost, jinak bychom pociťovali jistou nahotu a chudobu, jako bychom byli členy bez místa a bez zaopatření.

A řekněte, kdo na světě by si přál být úplně sám? I kdybychom s nikým nepromluvíli, je nám občas dobře být mezi lidmi.

Jdu občas na Václavské náměstí, do největšího davu, jen abych vycítoval lidské a všem potřebné společenství.

Vždyť ani pozemšťané nepřejí si být ve vesmíru sami. Jen proto vždy znovu se objevuje otázka, jsou-li ještě jiné světy obydlitelné?

Lidé, kteří se oddávají příliš samotářství, velmi se ochuzují. Tak při zjišťování nezaměstnanosti bylo shledáno, že největší procento nezaměstnaných rekrutuje se ze samotářů, kteří nejsou v žádné církvi, v žádném spolku nebo sportovním klubu a nemají své osobní společnosti.

Někteří lidé oblibují si malou společnost, které se oddávají celé; a jiným není žádná společnost dost velká, ale nikde nezakoření hlouběji. Některým je malá celá země. Prošli všechny díly světa a mrzí je, že není doprava na Mars.

Zpravidla však postačí lidem k společnosti jen málo lidí, i když nezacházejí tak daleko, jako onen Číňan, který je snad typem mnohých Číňanů. Cestovatel Holcombe zastaví se u čínského domku, a ptá se, jak daleko je do nejbližší vesnice? (Dověděl se později, že to je asi 15 kilometrů.)

Číňan: Nevím

H.: Nikdy necestujete?

Č.: Ne, já bydlím tady.

H.: Jak dlouho?

Č.: Celý svůj život. Je mi 78.

H.: A vy nevíte, jak daleko je do té obce?

Č.: Proč bych to měl vědět? Nikdy jsem tam nebyl. Já bydlím tady.

H.: 78 let, a nikdy jste tam nebyl?

Č.: Ovšem. Vždyť bydlím tady.

Poznal jsem v životě několik lidí, kterým představoval jeden jediný člověk celé lidstvo. V něm milovali všechny lidi a bez něho pro ně život neměl ceny. Byla u mne manželka známého pražského umělce, který zemřel. Řekla: „Nemohu bez něho žít.“ Ta návštěva ji zdržela asi čtvrt roku od sebevraždy. Od té první návštěvy jsem ji neviděl, ale v novinách jsem potom četl, že si vzala život.

Je mnoho takových tragedií, kdy některým se nechce žít, protože odešel, pro koho žili. To mi připomíná dívku, která se dívala, jak její milý šel na popravu, a se slovy: „Miláčku, bez tebe nemohu žít“ klesla mrtva k zemi.

Z toho vidíme, jak někdy svět může mít pro někoho cenu jen proto, že v něm žije jedinec, kterého má člověk rád!

V jistém smyslu můžeme se obklopiti nejvybranější společností, do které bychom se jinak nedostali. Mohu tak řečeno mluvit s Husem, Komenským, se Sokratem a Ježíšem, s Budhou a Krišnou, zkrátka se všemi, kteří něco pěkného napsali, nebo o nichž to napsali jiní, a já mám k tomu přístup.

To každý neumí. Ale je možno se tomu naučit a tak oživit největší samotu.

Dovolte mi jakýsi závěr z toho všeho, jakousi aplikaci problému společnosti a samoty. Jsme denně stavěni před úkol vyrovnat se nějak se samotou nebo se společností. Náš život se vůbec pohybuje v rytmech: je den a noc, je spánek a bdění, je mládí a stáří, je nadšení a skleslost.

Zajímavé je pozorovati význam samoty a společenství v životě církevním. Některé církve velebí únik ze společnosti. Co je život klášterní? Ale také v kostelích bývá osamocenost. Člověk si tam člověka nevšimá.

Máme svůj pojem duchovního obecenství. Naším ideálem je budovat duchovní chrám ze živých kamenů, tvořit jedno duchovní tělo a považovat druh druhá za účastníka téhož těla. To byl také názor prvotních křesťanů. I. Kor. 12, 12-27

Doporučuji, abychom pěstili umění být ve společnosti o samotě a umět mít o samotě společnost. Ať ve společnosti nebo o samotě, být si vědom svého osobitého života a umět podle libosti splynout se životem jiných. To je umění vyššího života, kus náboženství.

Je pravda, čím výše člověk stojí, tím je osamělejší, ale nezdůrazňujeme to příliš. Mravenci jsou vždy v houfech, ale orli nelítají v hejnech.

Člověk je na zemi jako poutník. Přišel z neznáma, nikoho neznal, rostl z dětství k dospělosti, získával lásku. Žil a užíval všeho, jako by tohle byl jediný svět, jediná společnost, jediná možnost vyžití. A nakonec odchází sám a sám. Odchází poutník k další stani-

ci. A jeho cesta vede z osamění do společnosti a ze společnosti do osamění.

Pocit samoty vzniká také v hlubinách duše; z pocitu věčnosti. Člověk je občanem vesmíru, a tucha věčnosti v jeho hrudi je vzpomínkou na volný, krásný, nekonečný svět.

Máme píseň, která začíná: „Když se duši stýská“ – Druhý verš zní: „Jako kapka v poli k moři touží zpět, řekou se chce vrátit tam, kde její svět. Jako poutník sirý dávno v cizině, vzpomíná své vlasti v noční vidině.“

V tom je vyslovena samota ve společnosti a společnost v samotě. Jsme jako kapka deště, která spadla s okapu. Věřili byste, že se jednou octne v moři? A přece je to pravda. Malým nepatrným potůčkem ubírá se k řece a řekou k moři, kde je její pravý domov. Ale později nějak znovu se zdvihne v mlze a nějakými jinými cestami projde světem a prožije nový cyklus svého bytí. A tak i my, poutníci, užíváme tu všeho, jako by to bylo nerozlučně naše a zítra to opouštíme a zapomínáme.

Ano, samota je užitečná, a občasný útek z ní je krásný. Pěstujeme samotu s vědomím přítomnosti Nejvyššího, a pěstujeme společnost těch, kteří se ubírají k stejnému cíli, bratrství synů a dcer božích!

CESTY A CÍLE, 15. ledna 1941, s. 1-7

Poznámka: Zachován původní pravopis článku

AŽ TU NIKDO NEBUDE

Když byl mistr Tsui-wei otázan, jaký je smysl buddhismu, odpověděl žákovi:

"Počkej, až tu nikdo nebude, pak se to dozvíš."

Po chvíli žák opět přišel s toutéž otázkou.

"Říkal jsem ti - až tu nikdo nebude, nestačí ti to?"

"Ale vždyť už všichni žáci odešli!"

Mistr mlčel a sledoval, jak žák stále nechápe. Vyzval proto žáka, aby s ním šel k bambusovému háji. Tam ukázal:

"Tohle je dlouhý bambus a tohle je krátký."

(výběr krátkých Zen-buddhistických textů "Mistři a žáci")
Sestavil Petr Pavlík

JAK NA TO

A když pořád takhle sedíš se skříženýma nohama, na co vlastně myslíš?"

"To je mimo myšlení."

"Ale jak to děláš, když myslíš na to, co je mimo myšlení?"

"Nedělám to."

(výběr krátkých Zen-buddhistických textů "Mistři a žáci")
Sestavil Petr Pavlík

MILÁČEK STRAŠLIVÉ BOHYNĚ

Podle staré tibetské legendy žil v Indii kdysi dávno jeden jógin, a ten se jmenoval Kukkurípa.

Jak přišel ke svému jménu? To bylo tak: Už když se narodil, byl Kukkurípa strašně ošklivý. Celý chlupatý, takové řídké dlouhé černé chlupy. To by tolik nevadilo, to nejhorší bylo ale ve tváři - pověst vypráví, že když na něj poprvé jeho maminka pohlédla, strašlivě vykřikla a utekla. Tak moc byl ošklivý. Ani děti si s ním později nechtěly hrát, házely na něj bláto a s křikem a rámusem ho nutily, aby běhal po čtyřech:

“Udělej nám pejska, udělej nám pejska, na to se jediné hodíš, šeredo šeredná, honem zaštěkej!”

A Kukkurípa, který byl navzdory své ošklivosti v srdci dobrák, ten jim vždycky vyhověl. Po nějaké době už uměl štěkat k nerozeznání od vesnických oříšků a dokonce si sám mohl vybrat, kterého z nich bude v tu chvíli hrát. Dokázal to dokonce zahrát tak, že sám vlastně ani nevěděl, kdo v té chvíli je, zda je vesnický kluk nebo ten oříšek. Po chvíli štěkání mu začali odpovídat všichni psi z vesnice a nastal psí koncert: Z dálky se neslo hafání, bafání, ňafání, vytí, skučení a kňučení, byla to zkrátka psina. A ty děti měly samozřejmě radost, že ony naštěstí tak ošklivé nejsou, a jak pěkně to ten Kukkurípa pro ně štěká a běhá po čtyřech. Ten se na ně kupodivu ani trochu nezlobil, protože mu dělalo radost, jak se smějí. Jediné, co v něm naneštěstí zbylo - že potom jako velký už nikdy nechtěl vidět žádného psa. Ani koutkem oka - jinak mu přišlo natolik smutno, že to prostě nemohl snést. Nic s tím nemohl dělat, tak už to bylo.

Pes se řekne v indických jazycích kukkura, a tak nám o něm legendy vypravují jako o Kukkurípovi, to je něco jako “psí svatý”.

Tak teď už víme, jak přišel Kukkurípa ke svému jménu, a zbývá nám ještě povědět, jak přišel k oné svatosti. Možná, že už tušíte,

jak to bylo. Nejprve však jedno vysvětlení: Ačkoli mají Indové většinou dobrý vztah ke zvířatům - krávy jsou tam posvátné a hada se nikdo neopovází zabít - psi tam v příliš velké vážnosti nejsou. Spíše se jimi opovrhují a často nemají ani jméno.

A teď se vrátíme ke Kukkurípovi. Uběhla řada let a on už byl dospělý a hledal si své místo na světě. Mezi lidmi se nehodil a zvířetem přece jen nebyl. A tak se stal jóginem. A ne tak ledajakým, stal se dokonce mistrem v meditaci. Svou ošklivostí si totiž draze vykoupil jednu výhodu: naprosto mu na sobě nezáleželo. Pověst praví, že žil po léta na opuštěném místě, na malém ostrůvku uprostřed rozlehlé vulkanické bažiny, kam vedla jediná cestička, jež se klikatila mezi bublajícími gejzíry a sirnými prameny. Tam nepřicházel na oči nikomu, koho by pohoršoval svým zjevem. Začal tím, že tam seděl po celé dny a noci, nepohnutě a přitom bděle, a tiše naslouchal bublání bažiny. To byla jeho meditace. Spolu s nepřipoutaností k jakýmkoli hodnotám, ať hmotným či duševním, ho tato bdělost brzy dovedla k prožívání nejvyššího Prázdna. A tak to, co mu bylo odepřeno na Zemi, dostal ve svém nebi - stal se tam králem. Avšak ani to nestačilo k naprosté dokonalosti, i to bylo málo. Někde, a Kukkurípa se stále nemohl dopátrat kde, někde jakási maličkost zbývala. Co to jen bylo?

Legenda praví, že sama bohyně Matka, strašlivá Kálí Durga, nazývaná později v Tibetě Černá Tára, ho spatřila ve snu a říkala si:

“Ach, ten můj Kukkurípa, ten se jen neustále noří do Prázdna, rozplývá se v něm, mizí v něm, aniž by mne poznal. Je sice neomezeně svobodný, co je mu to však platné, když je také neko-
nečně osamělý! Stačila by mu pouhá vzpomínka na mne, a jeho úsilí by došlo cíle!”

Tak uvažovala Matka Kálí, jen nevěděla, jak Kukkurípovi pomoci. Jak se dostat do mysli toho, jenž mizí v prázdnotě? Vždyť tam žádná cesta nevede, do pouhého Nic! Tam jí její veškeré božské schopnosti nebyly naneštěstí vůbec nic platné.

“Můj Kukkurípa je sám!”, opakovala si neustále.

Byla z toho zoufalá, a protože byla bohyně, bylo jí Kukkurípy

nekonečně líto. Nekonečně, to je tak moc, že si to člověk skoro ani nedokáže představit.

A tak snila dál, a její smutek způsobil, že se jí zdálo, že na sebe vzala podobu staré černé feny, vyhublé, nemocné a hladové, a především strašně ošklivé.

V tomto bodě se legenda počíná blížit skutečnosti. Nikdo totiž neví jak se to stalo, ale na malém ostrůvku uprostřed vulkanické bažiny, kde Kukkurípa bydlel, se znenadání počal ozývat táhlý psí nářek. Nikdo také nepochopí, jak se tam ta fena dostala, odkud byla, a jak mohla prokličkovat pěšinkou mezi jedovatými gejzíry. A zejména proč, co tam hledala.

Kukkurípa však pláč hladového psa neslyšel, nebo spíše slyšet odmítal. Cítil, že je vzdálen jen na pouhý krůček od naprosté doko-nalosti. Jeho meditace byla pevná a neotřesitelná, mysl prázdná a klidná a rozhodnutí neochvějně. Proč ho má něco vytrhovat? Ne-patrným okrajem svého vědomí sice vnímal, že venku vyje hlado-vý pes, proč tomu však věnovat pozornost? Navíc právě teď, když se cíl jeho snažení zdá být na dosah!

A tak tedy Matka Kálí vložila všechnu svou lásku a všechno své trápení do srdcervoucího nářku hladové a nemocné feny, toužící po pozornosti osamělého člověka na pustém ostrůvku. Po pozornosti a také po jídle. Ale Kukkurípa stále vzdoroval:

“Tolikrát jsem byl sám pro smích, když jsem hrával psa, a teď je to zase pes, kdo mě odvádí od cíle! Musí mě pronásledovat až sem, do nejpustších končin? Vždyť ta čuba nemá, koho by tu našla, jen člověka, o kterého nikdo nestojí, který se stal pouhým Nic! Proč mě vyrušuje? Chce snad nakonec i ona, abych zase musel dělat psa? Za co mě trestá! Myslí si snad, že jsem také pes jako ona?”

A v tom okamžiku se to stalo, ta poslední myšlenka to způsobila. Kukkurípu zalila obrovská horká vlna čehosi neznámého, proti čemu byla jakákoli obrana marná. Všechno se zakymácelo, zatočilo, a bylo okamžitě smeteno. Meditace, dokonalost, osvobození - kde tomu byl konec? Vždyť tam venku před jeho přístřeškem, tam byl někdo, kdo ho potřeboval, kdo se na něho spoléhal! V tu chvíli

po jeho ošklivé zarostlé tváři začaly stékat slzy. Kukkurípa se stal úplným, byl dokonalý.

Kdyby měl někdo možnost pozorovat zvenčí, co se tehdy na onom pustém ostrůvku odehrálo, mnoho by nespátřil: Jakýsi podivný zarostlý člověk vyšel na vratkých nohou ze své chýše, sklonil se a krmil starou nemocnou fenu posledními zbytky své potravy. Dva odstrčení tvorové se konečně našli a pochopili se navzájem. Docela obyčejná scéna, nic velkého a slavného.

A přesto, jak pokračuje legenda, v nadpozemských světech se tehdy ozývala hudba neslýchaně vznešených tónů, ve které bohyně Kálí Durga snila, jak tentokrát v lidské podobě, jako čarovná Lakšmí, oděná pouze šperky, objímala svého miláčka Kukkurípu, urostlého mladíka s krásnou tváří, ve které se zračilo štěstí a hluboký mír.

Ten pozemský, ošklivý Kukkurípa, ten pak již před nikým neutíkal, a žil ještě dlouhá léta. Během nich za ním občas do liduprázdné bažiny zavítal i některý jógin, mezi nimi prý dokonce i guru Mar-pa, kterého již znáte z příběhu o převtělování. Nepřišli za ním jen tak náhodou - o Kukkurípovi se totiž brzy roznesla pověst, že zná ta největší tajemství jógy.

Jarmila Plotěná

BDĚME!

Za bdělost (lat. VIGILITA) se běžně považuje stav organismu, kdy je schopen reagovat na různé podněty, je to stav protikladný spánku nebo bezvědomí. Jde ovšem o bdělost často vyloženě nebdělou tedy neuvědomělou, kdy sice člověk nespí tělesně, ale mnohokrát není probuzen ani do takové PRAKTICKÉ BDĚLOSTI, která mu usnadňuje, někdy přímo umožňuje běžné „fungování“ pokud možno bez větších potíží a „průšvihů“. Malou zkouškou takové praktické bdělosti, pozornosti, uvědomění si nebo všímavosti

může být třeba tato otázka: „Schválně, kdo z nás zcela určitě ví, že dobře zamkl místo, z něhož dnes odcházel (jestliže odcházel jako poslední ze svého domova, kanceláře atd.)?“ A nebo „Kdo přijel autem, je si skálopevně jist, že správně parkuje a také, že svůj vůz také jistě zamkl?“ Podobných otázek bychom si mohli klást celou řadu.

Konfrontují nás s naší pozorností v denních situacích a často aniž bychom si toho byli vědomi nebo si to vůbec připustili, jsou jakýmsi předstupněm nebo i dobrým cvičením k bdělosti duševní nebo dokonce duchovní. O této bdělosti pojednávají různá náboženství. ONA BDĚLOST JE TOTIŽ PŘÍMO JEJICH JÁDREM, u některých je dokonce jejich TAJEMSTVÍM jen pro „vyvolené“ nebo něčím příliš posvátným, o čem se mnoho nemluví. O tomto jádru píše Dr.F.N. Čapek v Cestách a cílech z válečného roku 1941 Jádro a slupky v duchovním životě, vyšlo v Poutníku 7,8, 9/2014. Čapek zde upozorňuje že „jádro duchovního života je třeba hledat ve VĚDOMÍ lidském...a že rozšíření duchovního života znamená rozšíření vědomí. Prohloubení duchovního života znamená prohloubení vědomí.“

V článku z Cest a cílů z prosince roku 1934 píše Čapek, že „jako mnozí trpí nespavostí, tak jsou jiní postiženi duchovním spánkem. Člověk může mít universitní vzdělání, býti věhlasným učencem nebo i vynálezcem, po případě umělcem, a přece se duchovně nikdy neprobudil. Dále cituje výrok apoštola Pavla: PROBUĎ SE TY, KDO SPÍŠ, VSTAŇ Z MRTVÝCH A ZASKVÍ SE TI KRISTUS..., na jiném místě zase vyzývá své posluchače, aby svlékli toho starého člověka a oblékli toho nového. Pod nejrůznějšími obrazy a podobenstvími setkáváme TOTÉŽ v prvotním křesťanství, ale také v jiných náboženstvích.“

Hinduismus se svým učením o Atmanu, který je vlastně Brahrou, tedy o jiskře Božství v člověku a o možnosti k Božství dojít, má bdělost ve svém jádru i metodě, kterou je více cest jógy a meditace, v nichž bdělost hraje hlavní roli.

Ta je zdůrazněna zvláště v buddhismu, který dle bdělosti nebo probuzení nese svůj název – Buddha znamená Probuzený a boddhi bdělost. Celé učení všech škol buddhismu se týká cesty k bdělosti a původní buddhismus vlastně nebyl ani tak náboženstvím s uctíváním Buddhy jako metodou k procitnutí ze stavu ne-

vědomosti čili nebdělosti. K této zásadní změně ve vědomí člověka směřuje Buddhova Osmidílná stezka a Čtyři vznešené pravdy.

Také různé, většinou předkřesťanské gnostické směry považovaly za jádro svého učení probuzení z duchovního spánku.

Rovněž Platón (např. ve svém podobenství o jeskyně) popisuje toto procitnutí jako nutnost vyjít z jeskyně na denní světlo, aby člověk uviděl svět takový, jaký ve skutečnosti je.

Snahu procitnout bychom mohli najít v různých cestách Moudrosti přírodních národů, např. Indiánů a dalších a dalších systémech, ale také u jednotlivců, kteří přinesli nejrůznější definice či popisy duchovní bdělosti a navrhovali, jak k ní dospět. „Jednou je řeč o obrácení, jednou o znovuzrození, jindy o probuzení ze spánku. A já totéž chci říci, když mluvím o PŘELOŽENÍ TĚŽIŠTĚ HLAVNÍHO ŽIVOTNÍHO ZÁJMU do vyšší sféry než je sféra zájmů tělesných. Je to cesta ORIENTOVANÁ NA TUCHU BOŽSTVÍ: JÍM ŽIVI JSME, HÝBEME SE A TRVÁME... Vystup tedy ve svém vlastním bytí tam, kde se třpytí ta božská jiskra, kterou ty živ jsi, která tobě dává CENU A SMYSL VĚČNOSTI. Jinými slovy, přelož těžiště svých nejvyšších životních zájmů do té nejvyšší oblasti, kterou v sobě tušíš – a tam se potkáš s Bohem, píše Dr. Čapek.

Tato definice procitnutí nebo bdělosti je dle mého tím cenná, že nemá zapotřebí moralizovat, nepotřebuje mezičlánek mezi běžným nebdělým stavem, který je pouhou nepřítomností spánku či bezvědomí, nanejvýš je občas pozorný v praktických záležitostech a mezi bdělostí duchovní. Tímto mezičlánkem by byl jakýsi druh duševní bdělosti, kdy člověk si má dávat pozor, aby nemyslel, nemluvil a nejednal nesprávně či neeticky.

Znamená to tedy, že jako se máme pomocí bdělosti (nebo bdělé pozornosti, méně vhodně je používat v tomto smyslu slova „všímavost“) vyvarovat jednání, které nás poškozuje v praktickém životě, různá opomenutí, ztráta věcí, nepozornost při podpisu různých smluv, sem patří i naletění podvodníkům, neuvážená volba přátel, atd., zkrátka „nebdělý, nepozorný okamžik s dalekosáhlými následky v osobním životě, tak se máme bděle vyvarovat i různých svodů a lákadel, které by nás vedly k nesprávnému jednání ve smyslu etickém, tedy šlo by o jakýsi druh morální či duševní bdělosti. Čapek tuto oblast bdělosti spojuje S TÍM, CO JE V NÁS NEJCENNĚJŠÍHO a tam, když člověk přeloží svůj skutečný zá-

jem, vyřeší i otázku etickou. Čili můžeme říct, že duchovní cesta je tím cenná, že uspořádá životní hodnoty a určí priority, přináší smysl a řád a s nimi Moudrost (a někdy jako „přidanou hodnotu“ též jistý druh pomoci a „nápovědy“, což mohou někteří lidé dosvědčit na příkladech ze svého života).

„Týká se to také úzce toho, čemu říkáme naše já. V každém člověku vedle toho všedního bych tak řekl, pracovního já, je to vyšší Já, jehož oblast je širší než čas a prostor a vzácnější než největší bohatství, jaké jedinec může vlastnit. A právě tohle vyšší já u mnohých spí. Jestli se však probudí, ...(potom) kolem tohoto duchovního bodu začne si vytvářeti novou osobnost. On potom i dále má své zájmy tělesné, hmotné, pozemské, úzce rodinné, ale všechny ty zájmy, ať se týkají čehokoliv ve světě, jsou podřízeny těm zájmům vyšším, duchovním,“ Dr. K.F. Čapek (Probud' se ty, kdo spíš! CC 1934 č. 10).

Anthony de Mello v knize Bdělost (Brno, Cesta, 2013) definuje stav bdělosti takto: „Pravděpodobnost, že se probudíte, je přímo úměrná množství pravdy, kterou jste ochotni přijmout, aniž byste před ní utekli.“ Jako metodu nabízí bdělé pozorování sama sebe a HLEDÁNÍ TOHO, KDO MYSLÍ. Tento jezuita, který svým významem přesahuje oblast křesťanství, přestože jádru křesťanství hluboce rozumí (a rozumí i chybám na cestě svého vlastního náboženství) shodně s východními duchovními naukami, shodně s Srí Ramanou Maharišem, Paule Bruntonem, Karlem Makoněm a jinými autory nabízí metodu, nebo spíše PROGRAM NA CELÝ ŽIVOT, který spočívá v bdělém pozorování sebe sama, to znamená svých pocitů, myšlenek, pohnutek a jejich kořenů. Jde o jistý stav, nikoli o teoretickou znalost nebo názor. Slovy Anthony de Mello: „...mezi informací a bdělostí je velký rozdíl“ (s. 29).

Jinde říká, co je malé já – pracovní, ovlivněné a ovlivňované a věnuje několik kapitol, aby ukázal, jak a co běžně podmiňuje a ovlivňuje myšlení, názory a chování člověka. Toto malé já může být pozorované (jakoby velkým Já) a říká: „Já pozoruje mě, k něčemu takovému je třeba notné dávky inteligence, zvířata tuto vlastnost nemají. To je velmi zajímavý jev, který už od pradávna fascinoval filozofy, mystiky, vědce i psychology. Ti velcí mystikové východu ...říkají, že nejprve začnou u uvědomování si věcí, pak se dostanou k uvědomování si svých pocitů a myšlenek a nakonec se do-

stanou k uvědomování si toho, KDO tyto myšlenky produkuje, tedy věci – myšlenky – ten, kdo myslí.“ (Bdělost, Cesta 2013, s. 58-59)

Jde o známou metodu bez metody, je nesnadné se jí naučit z knih nebo přednášek, je snadné ji žít. Ona je ŽIVOT SÁM, ona nepřináší výsledek, efekt. Ona sama je cílem, je cílem bez cíle, protože se u ní nepočítá se záměrem. Kdykoliv děláme něco bez záměru, bez spěchu, bez počítání s výsledkem, je zde BDĚLOST, kdykoliv se s někým skutečně setkáme, nasloucháme mu a nehodnotíme, jaký podle nás je a co nám setkání s tím člověkem přinese, jak dlouho se sním „můžeme zdržet“, kdykoliv zahodíme měřítko, podle něhož si lidi zařazujeme na tyto a ti druzí, jiní, cizí, nebezpeční apod., je tu BDĚLOST a s bdělostí LÁSKA.

Proto neučme se morálce, ani se nevmýšlejme do pocitu lásky, ale B D Ě M E!

Norbert F. Čapek

PROBUĎ SE TY, KDO SPÍŠ!

Jako mnozí trpí nespavostí, tak jsou jiní postiženi duchovním spánkem. Člověk může mít universitní vzdělání, býtí věhlasným učencem nebo i vynálezcem, po případě umělcem, a přece se duchovně nikdy neprobudil.

V tomto smyslu uvádí apoštol Pavel výrok: Probud' se ty, kdo spíš, vstaň z mrtvých a zastkví se ti Kristus. – Pavel jistě mluvil k lidem, kteří bděli a měli se za takové. A přece tak důrazně je vyzývá, aby se probudili. Na jiném místě zase vyzývá své posluchače, aby svlékli toho starého člověka a oblékli toho nového. Pod nejrůznějšími obrazy a podobenstvími potkáváme totéž nejen v prvotním křesťanství, ale také v jiných náboženstvích. Jednou je řeč o obrácení, jednou o znovuzrození, jindy o probuzení ze spánku. A já totéž chci říci, když mluvím o přeložení těžiště hlavního životního zájmu do vyšší sféry než je sféra zájmů tělesných.

V Německu je dnes rozšířeno heslo: Werde was du bist, a tím je myšleno, že není potřeba žít podle rozumu, aneb podle nějaké-

ho ideálu, který si člověk vytvořil, ale podle toho, co pudově cítí, a hlavně podle toho, co celý národ pudově cítí. Nazývají to Herden-geruch, čili pach lidského stáda. To má být tím nejvyšším, to má člověk vycítit a podle toho žít.

Mým heslem však je: Werde, was du nicht bist, to jest: Staň se, čím dosud nejsi, čím ale můžeš být, čím můžeš se stát.

Na místo pachu stáda stavím tuchu božství. „Jím živi jsme, hýbeme se a trváme“, řekl dávný řecký mudrc o Bohu. Vystup tedy ve svém vlastním bytí tam, kde se třpytí ta božská jiskra, kterou ty živ jsi, která tobě dává cenu a smysl věčnosti. Jinými slovy, přelož těžiště svých nejvyšších životních zájmů do té nejvyšší oblasti, kterou v sobě tušíš – a tam se potkáš s Bohem.

Jeden ze starých mudrců řekl: „Dejte mi pevný bod mimo zemi a pohnu zemí.“ Když on si troufal pohnout zemí, jak by nemělo být možno pohnout těžištěm v našem myšlení, tím víc, že pevný bod máme, a ten je v Bohu.

Týká se to úzce také toho, čemu říkáme naše já. V každém člověku však vedle toho všedního, každodenního, abych tak řekl, pracovního JÁ, je ještě to vyšší já, to já, jehož oblast je širší než čas a prostor a vzácnější než největší bohatství, jaké jedinec může vlastnit. A právě tohle vyšší já u mnohých spí. Jestli se však probudí, jestli ta božská jiskra v člověku zazáří, potom člověk přeloží těžiště svých nejvyšších zájmů do světa duchovního, a kolem tohoto duchovního bodu začne si vytvářeti novou osobnost. On potom i dále má své zájmy tělesné, hmotné, pozemské, úzce rodinné, ale všechny ty zájmy, ať se týkají čehokoliv ve světě, jsou podřízeny těm zájmům vyšším, duchovním.

On v sobě buduje od té chvíle duchovního člověka. On, abych tak řekl, ke svému domu přistavěl nové patro a ve svém starém domě provádí takové vnitřní adaptace a přesuny, aby to odpovídalo novému postoji k životu a vesmíru.

Při tomto znovuzrození neběží o nějaké nové tvoření z neznámého materiálu, jedná se jen o probuzení toho nejlepšího, co v nás je, a přizpůsobení ostatního okolí k této vyšší úrovni.

Nacházím u našich lidí – a mám na mysli jen ty, kteří se opravdu snaží dosáhnouti vyšší mravní a duchovní úrovně – že to dělají obráceně. Místo, aby to vyšší JÁ probudili a nechali je vyrůst v ta-

kovou mocnost, která by celý život a veškeré myšlení pronikala, oni jenom ke svému nižšímu, pozemskému, sobeckému, chtíčskému já přidávají nějaké etické a estetické ozdůbky a pentličky; anebo je nově ošatí, a tak postupně se zdá, že se stali novými lidmi. Ve skutečnosti však zůstali těmi starými, a hodí se na ně Ježíšovo podobenství o hrobech obílených a okrášlených.

V jejich podvědomí, jako v hrobu, zůstal ten starý člověk, se starou hnilobou. A přijde-li doba velké krise, přijde-li bouře, nebo padne-li tam v době války šrapnel a vybuchne – ukáže se, že to nebyla zahrádka, jak květiny na povrchu ukazovaly, ale byl to hrob a byla to hniloba, jak ukázala těžká doba, která dolehla na povahy slabé a nezakořeněné.

Tak můžeme pozorovat někoho, jak slouží dobré věci a vydává vůni krásných činů, a mysleli bychom, že nikdy nemůže zklamat. A hle, přijde doba kritická, přijde příval většího pokušení a potom na místo záhonku růží zůstanou na povrchu ležeti jenom kosti duchovní mrtvoly.

V zemích a poměrech, kde člověk od malička vyrůstá v ovzduší vyššího náboženství, a má mnoho podnětů k probouzení toho vyššího já, a k rozkřesání té božské jiskry v sobě, tu může člověk vyvíjet se zvolna a nenápadně v duchovního člověka. Ale kde, jako u nás, na místo vyššího a opravdu duchovního, rozumného a svobodného náboženství, máme jen náboženský kultus, církevní ceremonie a učení katechismu, které často je výsměchem zdravého rozumu – u nás, kde vedle lidí bigotních nebo povrchně náboženských je tolik posměvačů a cyniků, tolik pochybovačů

Jedna z nejkrásnějších modliteb, která v češtině byla vyslovena je asi: „Jen zevšednět mi nedej“, a k té bychom mohli přidat modlitbu „jen mne nenech duchovně spát.“

Cesty a cíle, 1934 čís. 10, s. 145 – 150 (úryvek)

PROGRAM NA MĚSÍC ŘÍJEN 2014

Shromáždění se konají na ul. Staňkova 18a, Brno, budova OSC a.s.,
3. patro. Doprava: tramvaj číslo 1 a 6 - zastávka Hrnčířská

Středy 17 – 19 hod.:

1.10.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **SLUNEČNICE - ZDRAVOTNÍ CVIČENÍ, MEDITACE**

8.10.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **SLUNEČNICE - ZDRAVOTNÍ CVIČENÍ, MEDITACE**

15.10.: RNDr. Milan Lustig: **RELAXACE A AUTOGENNÍ TRÉNINK**

22.10.: **OBRÁZKY Z IZRAELE** – promítání s diskusí

29.10.: Ing. Pavel Sedlák: **POČÍTAČOVÁ PORADNA**

Pátky 17 – 19 hod.:

3.10.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná:

NÁBOŽENSTVÍ JAKO CESTA K POROZUMĚNÍ

10.10.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: **UMĚNÍ KLIDU MYSLI**

(Shromáždění ke Světovému dni duševního zdraví)

17.10.: **UNITÁŘI TGM** (Shromáždění k 17. listopadu)

24.10.: RNDr. Milada Škárová: **UČÍME SE, ABYCHOM SVĚTU ROZUMĚLI. UČÍME SE, ABYCHOM VE SVĚTĚ PRACOVALI.**

31.10.: **TŘINÁCTÁ KOMNATA**

aneb každý máme nějakého kostlivce ve skříni

Divadelní hra, kterou napsal sám život. Na tvorbě se podíleli všichni
Členové souboru UNI-DRAMO

Úterý 14.10. 18,00 – 20,00 hod.: hotel Slovan, Lidická 23, Brno

Dr. Marlene Nobre – představí brazilskou Lékařsko-spiritistickou Asociaci
AME

Děkujeme všem dárcům za finanční příspěvky na našich akcích.

Obec unitářů v Brně vydává měsíčník „Poutník“ obsahující původní články členů a přátel Unitárie, články z historie unitářství, poezii, aktuality i zábavu.

E-mailová adresa: unitaria.brno@seznam.cz. Viz též www.unitaria.cz.

Pokud si přejete tento program nebo časopis „Poutník“ dostávat e-mailem, sdělte vaši e-mailovou adresu v kanceláři Obce unitářů v Brně.

Redakční rada: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Mgr. Daniel Novotný,

Ing. Marie Vohlídalová, Ing. Ivan Sommer

MK ČR E 16083